

En Lapplandsresa för 100 år sedan, som slutade i en tragedi.

Vår farfar seminarieläraren Perols Gustaf Gudmundsson, bördig från byn Ö. Stumsnäs i Rättviks kommun gjorde en resa från Umeå till Lövberg vid Kultsjön sommaren 1915. Han hade fått anställning som nomadlärare under sex veckor att undervisa samebarn som fanns kring byn då de renskötande familjerna vistades där under sommaren. Han hade läst en artikel i en tidning om en vandrande nomadlärare i Norrbotten och ”vips var tanken framme: Varför kan inte också jag förena det intressanta och det nödvändiga och försöka att få tillfällig anställning som nomadlärare.” Orden inom citationstecken är hans egna tagna ur den dagbok han skrev om förberedelserna inför och under den strapatsfyllda resan från Umeå där han tjänstgjorde vid seminariet fr o m höstterminen 1914 och som under det första sommarlovet skulle vara nomadlärare i Vilhelmina skoldistrikt. Det skulle också bli hans sista sommarlov.

Ur dagboken: **Lördag 26 juni 1915** Tågresan Umeå–Hällnäs

Jag fick platsen, och efter en mycket bristfällig utrustning gav jag mig i väg lördagen den 26 juni på 12.24-tåget. Första dagsmarschen skulle gå till Lycksele. Först järnväg till Hällnäs och därifrån velociped till Vilhelmina. I Vännäs fick jag göra ett första ofrivilligt uppehåll. Jag hade tänkt att för tidsvinnande fortsätta med snälltåget norr ut, men förbisett att tåget enligt nya tågtidtabellen inte gjorde uppehåll i Hällnäs och under sådana förhållanden var det ingen annan råd än att invänta nästa tåg.

Trakten norr om Vännäs var just inte vidare vacker och erbjöd intet av intresse. Men vid Vindelns förändrades helt och hållet situationen. Norr om Vindelns har man också en helt annan natur än söder därom. Järnvägen följer ganska länge Vindelälvens dalgång och älven skymtar fram genom lövverket. Ibland går den bred och majestätisk, ibland har den litet brått att skynda utför några smärre forsar.

Tåget är strax framme i Hällnäs och snart står jag med mitt pick och pack på perrongen på den ganska högt belägna stationen och man hör Vindelälven brusa djupt nere. Här gäller det nu att finna expressen, som skall befordra mina saker till Vilhelmina. Det visar sig lättare sagt än gjort och på ett mycket tidigt stadium av mina undersökningar kommer jag underfund med att ingen express går mellan Hällnäs och Vilhelmina.

Emellertid blir jag visad till gästgivargården för att få närmare besked. Jag kommer dit och får beskedet, att det är endast i undantagsfall, som någon far från Hällnäs till Vilhelmina, och att det därför är mer än problematiskt hur jag skall få mina saker fram till Vilhelmina till den 1 juli då avfärden sker från Vilhelmina. Allt för mycket var det också att ta på velocipeden. Man behöver ju ändå åtskilligt på en 6 veckors fjälltur fastän man vid utrustningen följt regeln: det minsta möjliga. Det är emellertid ingen annan råd än att åter gå igenom packningen och sortera ut allt, vad jag möjligtvis kan undvara och medtaga endast det absolut nödvändiga. Resten får lämnas på Guds försyn för att sändas med första lägenhet som kan ha utsikter att komma fram till den 1 juli, i annat fall fick det ligga och jag fick hämta det på återfärden. Nåväl skiljningen försiggick och varje sak granskades kritiskt men resultatet blev ändå att jag fick två ganska stora paket med mig på cykeln. Men det gavs ingen pardon. Det var det minsta möjliga och det måste med, fast nog tyckte jag redan att vägen liksom föreföll att bli mycket längre när jag lyfte på den tunga cykeln.